

Ανθρώπινα δικαιώματα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευτεί να στηρίζει τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα στις εξωτερικές σχέσεις της, σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου. Επιδίωξη της ΕΕ είναι να ενσωματώσει τη μέριμνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματά της, ενώ διαθέτει διάφορα μέσα πολιτικής στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τα οποία προορίζονται για συγκεκριμένες δράσεις, μεταξύ άλλων για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων προγραμμάτων από τα χρηματοδοτικά της μέσα.

Νομική βάση

- Άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ): αξίες της ΕΕ. Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του «σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες».
- Άρθρο 3 της ΣΕΕ: στόχοι της ΕΕ. Όσον αφορά «τις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο», η ΕΕ συμβάλλει στην «εξάλειψη της φτώχειας και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως των δικαιωμάτων του παιδιού, καθώς και στην αυστηρή τήρηση και ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου και, ιδίως, στον σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών».
- Άρθρο 6 της ΣΕΕ: Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Μολονότι ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρεται ρητά μόνο στην εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης (άρθρο 6 παράγραφος 1), τα θεσμικά όργανα, οι οργανισμοί και τα κράτη μέλη της ΕΕ οφείλουν επίσης να τηρούν τον Χάρτη και στο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ. Οι χώρες που προσχωρούν στην ΕΕ οφείλουν επίσης να συμμορφώνονται με τον Χάρτη. Το άρθρο 6 παράγραφος 2 απαιτεί από την ΕΕ να προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (4.1.2).
- Άρθρο 21 της ΣΕΕ: αρχές που εμπνέουν την εξωτερική δράση της Ένωσης. Οι εν λόγω αρχές είναι η δημοκρατία, το κράτος δικαίου, η οικουμενικότητα και το αδιαίρετο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, η ισότητα και η αλληλεγγύη, και ο σεβασμός των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών του 1945 και του διεθνούς δικαίου. Στο άρθρο 21, η ΕΕ υιοθετεί την αρχή για το «αδιαίρετο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών», δεσμευόμενη να αντιμετωπίζει τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα σε ισότιμη βάση με τα ατομικά και τα πολιτικά δικαιώματα.
- Άρθρο 205 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ): γενικές διατάξεις για την εξωτερική δράση της Ένωσης. Το άρθρο αυτό ορίζει

ότι οι διεθνείς δράσεις της ΕΕ πρέπει να έχουν ως γνώμονα τις αρχές που προβλέπονται στο άρθρο 21 ΣΕΕ.

Πολιτική της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Το 2012 το Συμβούλιο ενέκρινε [Στρατηγικό πλαίσιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία](#), το οποίο συνοδεύεται από σχέδιο δράσης για την εφαρμογή του πλαισίου. Το πλαίσιο καθορίζει τις αρχές, τους στόχους και τις προτεραιότητες για μια αποτελεσματικότερη και πιο συνεκτική πολιτική της ΕΕ για τα επόμενα 10 χρόνια. Οι αρχές αυτές περιλαμβάνουν την ενσωμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ (ως «συνδεδετικού νήματος»), ακόμη και όταν υπάρχει αλληλοεπικάλυψη εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών, καθώς και την υιοθέτηση μιας πιο προσαρμοσμένης προσέγγισης. Κατόπιν προτάσεως της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Αντιπροέδρου της Επιτροπής/Υπατού Εκπροσώπου της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (ΑΠ/ΥΕ), τον Νοέμβριο του 2020 το Συμβούλιο ενέκρινε το τρίτο [σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία](#). Καθορίζει τις φιλοδοξίες και τις προτεραιότητες της ΕΕ για την περίοδο 2020-2024, οι οποίες διαρθρώνονται γύρω από πέντε κύριους τομείς δράσης:

- προστασία και ενίσχυση του ρόλου του ατόμου·
- δημιουργία ανθεκτικών, συμμετοχικών και δημοκρατικών κοινωνιών·
- προώθηση ενός παγκόσμιου συστήματος για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία·
- οι νέες τεχνολογίες, αξιοποίηση των ευκαιριών και αντιμετώπιση των προκλήσεων·
- επίτευξη αποτελεσμάτων μέσω της συνεργασίας.

Το Συμβούλιο ενέκρινε σειρά θεματικών [κατευθυντήριων γραμμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα](#). Παρέχουν πρακτικές οδηγίες για τις αντιπροσωπείες της ΕΕ σε ολόκληρο τον κόσμο σχετικά με:

- τη δράση κατά της θανατικής ποινής,
- τον διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα,
- τα δικαιώματα του παιδιού,
- τη δράση κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών βάνανσης μεταχείρισης,
- την προστασία των παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις,
- την προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,
- τη συμμόρφωση με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο,
- την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών,
- την προώθηση της θρησκευτικής ελευθερίας και της ελευθερίας των πεποιθήσεων,
- τα δικαιώματα των ΛΟΑΔΜ,
- την προώθηση της ελευθερίας έκφρασης εντός και εκτός του διαδικτύου,

- τη μη εισαγωγή διακρίσεων στην εξωτερική δράση,
- ασφαλές πόσιμο νερό και αποχέτευση.

Οι ανά χώρα στρατηγικές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία ακολουθούν μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή που αποσκοπεί στην ενσωμάτωση των κατευθυντήριων γραμμών και των προτεραιοτήτων της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε ένα ενιαίο, συνεκτικό έγγραφο πολιτικής. Προσαρμόζονται σε κάθε χώρα και καθορίζουν στόχους για περίοδο τριών ετών.

Στο πλαίσιο του πολιτικού διαλόγου που διεξάγεται με τρίτες χώρες ή περιφερειακές οργανώσεις η ΕΕ περιλαμβάνει σε τακτική βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα. Διεξάγει επίσης διάλογο και διαβουλεύσεις ειδικά για τα ανθρώπινα δικαιώματα με περίπου 60 χώρες.

Οι διμερείς εμπορικές συμφωνίες και οι διάφορες συμφωνίες σύνδεσης και συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών ή περιφερειακών οργανώσεων περιλαμβάνουν ρήτρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα που ορίζει τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως «ουσιαστικό στοιχείο». Αυτή η ρήτρα χρησιμεύει ως σημείο πρόσβασης για συμμετοχή και διάλογο, αλλά και ως βάση για την επιβολή κατάλληλων μέτρων, όπως ο περιορισμός ή η αναστολή της συνεργασίας, σε περίπτωση σοβαρών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δημοκρατικών αρχών. Κίνητρα για την επικύρωση και την εφαρμογή των συμβάσεων ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων προβλέπονται στα προτιμησιακά εμπορικά καθεστώτα που χορηγεί η ΕΕ στις αναπτυσσόμενες χώρες ([5.2.3](#)).

Για τις υποψήφιες ή δυνάμει υποψήφιες χώρες έχει θεσπιστεί ένας ισχυρός μηχανισμός αιρεσιμότητας ([5.5.1](#)). Πριν προσχωρήσουν στην ΕΕ, οι χώρες αυτές πρέπει να αναπτύξουν σταθερούς θεσμούς που θα εγγυώνται τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τον σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων, μια διαδικασία που υποστηρίζεται ενεργά από την ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας ([5.5.5](#)) βασίζεται επίσης στις κοινές αξίες της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ στηρίζει τις χώρες εταίρους στην εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και εφαρμόζει μια προσέγγιση «αναλογικών κερδών» (μεγαλύτερη ένταξη και περισσότερα χρήματα για την επιβράβευση της προόδου).

Οι αποστολές εκλογικών παρατηρητών της ΕΕ αποσκοπούν επίσης στη βελτίωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με την αποθάρρυνση του εκφοβισμού και της βίας κατά τη διάρκεια των εκλογών και με την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών.

Η ΕΕ προωθεί τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω της συμμετοχής της σε πολυμερή φόρουμ, όπως η Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Η Ένωση προωθεί επίσης ενεργά τη διεθνή δικαιοσύνη, για παράδειγμα μέσω του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

Με προϋπολογισμό ύψους 1,511 δισεκατομμυρίων ευρώ που κατανέμονται στη χρονική περίοδο 2021-2027, το θεματικό πρόγραμμα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία υπό τον [Μηχανισμό Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς](#)

[Συνεργασίας – Η Ευρώπη στον κόσμο](#) υποστηρίζει και προστατεύει κυρίως φορείς της κοινωνίας των πολιτών που προωθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό του μέσου αυτού είναι ότι δεν απαιτείται η συγκατάθεση της κυβέρνησης της χώρας-εταίρου. Επιπλέον, η ΕΕ έχει δεσμευτεί να ενσωματώσει σταδιακά μια προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα σε όλα τα αναπτυξιακά προγράμματά της, βάσει ενός συνόλου εργαλείων που ανέπτυξε η Επιτροπή το 2014 και [επικαιροποίησε το 2021](#).

Τον Δεκέμβριο του 2020 το Συμβούλιο ενέκρινε [κανονισμό για τη θέσπιση παγκόσμιου καθεστώτος κυρώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα](#). Το καθεστώς αυτό επιτρέπει στην ΕΕ την επιβολή κυρώσεων σε πρόσωπα, οντότητες και φορείς – συμπεριλαμβανομένων κρατικών και μη κρατικών παραγόντων – που ευθύνονται για σοβαρές παραβιάσεις και καταπατήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως, εμπλέκονται σε τέτοιες πράξεις ή συνδέονται με αυτές. Στις 22 Μαρτίου 2024, υπό το πρίσμα του συνεχιζόμενου επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και του θανάτου του Alexei Navalny, το Συμβούλιο επέβαλε [περιοριστικά μέτρα κατά επιπλέον 33 προσώπων και 2 οντοτήτων](#). Από τον Απρίλιο του 2024, το Συμβούλιο είχε επιβάλει [περιοριστικά μέτρα \(δέσμευση περιουσιακών στοιχείων και, κατά περίπτωση, ταξιδιωτικές απαγορεύσεις\)](#) συνολικά σε 104 πρόσωπα και 26 οντότητες.

Υπό το πρίσμα των αυξανόμενων στοιχείων και της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που σημειώνονται στις παγκόσμιες αξιακές αλυσίδες, από τον Φεβρουάριο του 2022 οι συννομοθέτες της ΕΕ εργάζονται πάνω σε μία [οδηγία σχετικά με την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα](#). Η οδηγία αυτή θα απαιτεί από τις εταιρείες να εντοπίζουν και, όπου είναι αναγκαίο, να προλαμβάνουν, να τερματίζουν ή να μετριάζουν τις δυσμενείς επιπτώσεις των δραστηριοτήτων τους στα ανθρώπινα δικαιώματα και στο περιβάλλον. Η οδηγία εγκρίθηκε επίσημα από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

Μια συμπληρωματική [πρόταση κανονισμού για την απαγόρευση των προϊόντων καταναγκαστικής εργασίας στην αγορά της ΕΕ](#) έχει [εγκριθεί](#) από την Επιτροπή Διεθνούς Εμπορίου και την Επιτροπή Εσωτερικής Αγοράς και Προστασίας των Καταναλωτών του Κοινοβουλίου, και αναμένει την επίσημη έγκρισή της από τους συννομοθέτες της ΕΕ.

Η [ετήσια έκθεση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο](#), που συντάσσεται από τον ΑΠ/ΥΕ και εγκρίνεται από το Συμβούλιο παρέχει επισκόπηση της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά τον κόσμο, καθώς και των δράσεων της ΕΕ κατά τη διάρκεια του έτους.

Φορείς

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τα στρατηγικά συμφέροντα της ΕΕ και τους γενικούς προσανατολισμούς της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) ([5.1.1](#)).

Το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων επιλαμβάνεται γενικά θεμάτων σχετικών με ανθρώπινα δικαιώματα τα οποία αφορούν την ΚΕΠΠΑ ή τις εμπορικές και αναπτυξιακές πολιτικές της ΕΕ. Η Ομάδα Εργασίας του Συμβουλίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η οποία διεξάγει το προπαρασκευαστικό έργο για συζητήσεις και αποφάσεις υψηλού επιπέδου που αφορούν θέματα ανθρωπίνων

δικαιωμάτων, απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τα κράτη μέλη και εκπροσώπους από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) και την Επιτροπή.

Κάθε αντιπροσωπεία της ΕΕ έχει ένα «σημείο εστίασης» όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι αντιπροσωπείες της ΕΕ διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των στρατηγικών ανά χώρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, προετοιμάζουν διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συνεργάζονται με υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την κοινωνία των πολιτών και προσδιορίζουν τις προτεραιότητες για τη χρηματοδοτική βοήθεια της ΕΕ.

Η Επιτροπή διαπραγματεύεται διεθνείς συμφωνίες, επιβλέπει τη διαδικασία διεύρυνσης και την πολιτική γειτονίας, και διαχειρίζεται τα αναπτυξιακά προγράμματα και τα χρηματοδοτικά μέσα (σε στενή συνεργασία με την ΕΥΕΔ).

Ο ρόλος του Ειδικού Εντεταλμένου της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα συνίσταται στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της προβολής της πολιτικής της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο Ειδικός Εντεταλμένος έχει ευρεία και ευέλικτη εντολή, και συνεργάζεται στενά με την ΕΥΕΔ. Επί του παρόντος τη θέση αυτή κατέχει ο Olof Skoog, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντά του την 1η Μαρτίου 2024.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμβάλλει στην ανάπτυξη των πολιτικών της ΕΕ και παρακολουθεί το έργο των λοιπών θεσμικών οργάνων της ΕΕ.

Σύμφωνα με τα άρθρα 207 και 218 ΣΕΕ, οι περισσότερες διεθνείς συμφωνίες απαιτούν την έγκριση του Κοινοβουλίου για να τεθούν σε ισχύ. Για παράδειγμα, το 2011 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπλόκαρε το πρωτόκολλο για την κλωστοϋφαντουργία στη συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας μεταξύ ΕΕ και Ουζμπεκιστάν, κυρίως εξαιτίας θεμάτων που αφορούσαν την παιδική εργασία. Έδωσε την έγκρισή του μόλις το 2016, κατόπιν σημαντικών βελτιώσεων στους τομείς της χρήσης παιδικής και καταναγκαστικής εργασίας.

Το άρθρο 36 της ΣΕΕ υποχρεώνει τον ΑΠ/ΥΕ να διαβουλεύεται με το Κοινοβούλιο σχετικά με τις κύριες πτυχές και τις βασικές επιλογές της ΚΕΠΠΑ, και να το ενημερώνει σχετικά με την εξέλιξη των εν λόγω πολιτικών. Το Κοινοβούλιο μπορεί να απευθύνει ερωτήσεις ή να διατυπώνει συστάσεις προς το Συμβούλιο ή τον ΑΠ/ΥΕ.

Τα ψηφίσματα του Κοινοβουλίου αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στη στήριξη των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στη διαμόρφωση της πολιτικής της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω συγκεκριμένων προτάσεων πολιτικής. Τα ψηφίσματα μπορούν να αποτελούν μέρος της νομοθετικής διαδικασίας, να συνιστούν αποτέλεσμα εκθέσεων πρωτοβουλίας των κοινοβουλευτικών επιτροπών ή αποτέλεσμα των [συζητήσεων με διαδικασία κατεπείγοντος](#) που συνήθως λαμβάνουν χώρα την Τετάρτη σε κάθε σύνοδο ολομέλειας στο Στρασβούργο, προκειμένου να επισημανθούν κατάφωρες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά τον κόσμο. Η ετήσια έκθεση πρωτοβουλίας του Κοινοβουλίου για τα [ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στον κόσμο, καθώς και για τη σχετική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#), αναλύει τα επιτεύγματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η πολιτική της ΕΕ.

Η Υποεπιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Κοινοβουλίου (DROI), η οποία υπάγεται στην Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων (AFET), είναι αρμόδια για θέματα που αφορούν τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα – συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των μειονοτήτων – σε τρίτες χώρες και τις αρχές του διεθνούς δικαίου, καθώς και για την εξασφάλιση της συνοχής μεταξύ όλων των εξωτερικών πολιτικών της Ένωσης και της πολιτικής της για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η υποεπιτροπή ασχολείται επίσης με την καθημερινή διεκπεραίωση των φακέλων σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα ενώ οι αντιπροσωπείες της επισκέπτονται τακτικά τις αντίστοιχες χώρες και θεσμούς. Η υποεπιτροπή παρακολουθεί τη συνέχεια που δίδεται στα ψηφίσματα του Κοινοβουλίου για επείγουσες περιπτώσεις και πραγματοποιεί συχνές ανταλλαγές απόψεων με την ΕΥΕΔ σχετικά με τους διαλόγους της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Άλλες επιτροπές που επιλαμβάνονται θεμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ είναι: η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων (AFET), η Επιτροπή Διεθνούς Εμπορίου (INTA), η Επιτροπή Ανάπτυξης (DEVE) και η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων (FEMM). Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν εξίσου σημαντικό στοιχείο των εργασιών των μόνιμων αντιπροσωπειών του Κοινοβουλίου, οι οποίες αλληλεπιδρούν με τα κοινοβούλια τρίτων χωρών σε διμερές επίπεδο και στο πλαίσιο των κοινοβουλευτικών συνελεύσεων.

Χάρη στις δημοσιονομικές εξουσίες του (σύμφωνα με το άρθρο 14 της ΣΕΕ και το άρθρο 310 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ), το Κοινοβούλιο έχει λόγο στην κατανομή κονδυλίων στο μέσο «Η Ευρώπη στον κόσμο» και άλλα χρηματοδοτικά μέσα που χρησιμοποιούνται για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιπλέον, το Κοινοβούλιο αποτελεί επίσης συννομοθέτη για τους μηχανισμούς χρηματοδότησης της εξωτερικής δράσης.

Κάθε χρόνο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απονέμει το Βραβείο Ζαχάρωφ για την ελευθερία της σκέψης σε ακτιβιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά την υφήλιο. Στις 19 Οκτωβρίου του 2023, το Βραβείο Ζαχάρωφ για το 2023 απονεμήθηκε στη Μάχσα Αμίνι και το ιρανικό κίνημα «Γυναίκα, Ζωή, Ελευθερία». Το Βραβείο Ζαχάρωφ 2022 απονεμήθηκε στον γενναίο λαό της Ουκρανίας, με εκπροσώπους του τον πρόεδρο και τους εκλεγμένους ηγέτες της χώρας και την κοινωνία των πολιτών. Ο Πρόεδρος της Ουκρανίας Volodymyr Zelenskyy μίλησε μέσω βιντεοσύνδεσης στην τελετή απονομής των βραβείων στις 14 Δεκεμβρίου 2022 στο Στρασβούργο. Το 2021 το Βραβείο Ζαχάρωφ απονεμήθηκε στον Alexei Navalny, την εξέχουσα προσωπικότητα της ρωσικής αντιπολίτευσης, γνωστή για τον αγώνα του κατά της διαφθοράς και των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο Navalny απεβίωσε στις 16 Φεβρουαρίου 2024 και τιμήθηκε από την Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Roberta Metsola ως μαχητής του οποίου το θάρρος θα τιμηθεί από γενιά σε γενιά. Στους προηγούμενους νικητές περιλαμβάνονται οι Nelson Mandela, Malala Yousafzai, Raif Badawi και η δημοκρατική αντιπολίτευση στη Λευκορωσία. Το Κοινοβούλιο δημιούργησε το Δίκτυο Βραβείου Ζαχάρωφ για την υποστήριξη των βραβευμένων με το Βραβείο Ζαχάρωφ, την ανάπτυξη επαφών μεταξύ τους και την ενθάρρυνση κοινών δραστηριοτήτων.

Το Κοινοβούλιο προωθεί τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο των ευρύτερων δραστηριοτήτων του για τη στήριξη της δημοκρατίας, στις οποίες περιλαμβάνονται η παρατήρηση εκλογών, οι ενέργειες πριν και μετά τις εκλογές, η δημιουργία κοινοβουλευτικών ικανοτήτων, η διαμεσολάβηση και ο διάλογος σχετικά με την προώθηση της δημοκρατίας ([5.4.2](#)).

Ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου υποστηρίζει ενεργά τα ανθρώπινα δικαιώματα με δηλώσεις και επιστολές, καθώς και συζητώντας θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο συναντήσεων με σημαντικούς φορείς.

Rasma Kaskina

04/2024